

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 448/2011-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. októbra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. PhDr. P. Ď., Ž., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom a upovedomením Krajskej prokuratúry v Žiline zo 4. marca 2011 vo veci sp. zn. 1 Kn 10/11 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. PhDr. P. Ď. o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. marca 2011 doručená sťažnosť JUDr. PhDr. P. Ď., Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na inú právnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom a upovedomením Krajskej prokuratúry v Žiline (ďalej len „krajská prokuratúra“) zo 4. marca 2011 vo veci sp. zn. 1 Kn 10/11.

Sťažovateľ v sťažnosti pomerne obsiahlo popísal okolnosti jeho doktorandského štúdia na P. v R. (ďalej len „pedagogická fakulta“), ktoré ho viedli k podaniu trestného oznámenia 30. septembra 2010 na dekana a prodekana pedagogickej fakulty pre podozrenie zo spáchania zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

Trestné oznámenie sťažovateľa vyšetrovateľ Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v R. (ďalej len „vyšetrovateľ PZ“) uznesením ČVS: ORP-387/JP-RK-2010 zo 16. novembra 2010 odmietol, keď dospel k záveru, že konanie žiadneho z akademických funkcionárov pedagogickej fakulty *„nezakladá trestnú zodpovednosť... pre absenciu úmyslu predpokladaného pri spáchaní trestného činu“*.

Sťažovateľ podal proti odmietavému uzneseniu sťažnosť, ktorú Okresná prokuratúra Ružomberok (ďalej len „okresná prokuratúra“) uznesením č. k. 1 Pn 377/10-4 z 22. decembra 2010 zamietla ako nedôvodnú. Odôvodnenie uznesenia sa zakladalo predovšetkým na zistení, že *„u osôb, ktoré by mali byť podozrivé z trestnej činnosti, už v tomto štádiu trestného konania absentuje jedna zo základných zložiek a znakov skutkovej podstaty trestného činu a to subjektívna stránka s dôrazom na zavinenie a úmysel“*.

Sťažovateľ 3. januára 2011 adresoval Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) trestné oznámenie na prokurátorku okresnej prokuratúry pre podozrenie zo spáchania viacerých trestných činov, ktorých sa mala dopustiť spôsobom vybavovania sťažnosti sťažovateľa proti odmietavému uzneseniu vyšetrovateľa PZ. Generálna prokuratúra trestné oznámenie sťažovateľa posúdila ako podnet na preskúmanie postupu prokurátorky okresnej prokuratúry, a preto ho postúpila na vybavenie krajskej prokuratúre.

Krajská prokuratúra prípisom č. k. 1 Kn 10/11-6 zo 4. marca 2011 sťažovateľovi oznámila, že jeho podnet ako nedôvodný odkladá, keďže nebola zistená žiadna nezákonnosť v postupe a rozhodovaní prokurátorky okresnej prokuratúry.

Porušenie označeného základného práva sa podľa sťažovateľa zakladá na skutočnosti, že prokurátor krajskej prokuratúry, ktorý vybavoval jeho podnet na preskúmanie zákonnosti postupu prokurátorky okresnej prokuratúry, bol zaujatý. Zaujatosť prokurátora krajskej prokuratúry mala vyplývať z toho, že tento v inej veci sťažovateľa jeho podnet na preskúmanie zákonnosti postupu inej prokurátorky okresnej prokuratúry odložil, o čom sťažovateľa vyrozumel upovedomením č. k. 1 Kn 232/10-7 zo 14. decembra 2010.

Preto, keďže prokurátor krajskej prokuratúry *„dokázateľne vedel, že som dňa 03.01.2011 podal na Generálnej prokuratúre SR žiadosť o preskúmanie zákonnosti jeho vyrozenia 1 Kn 232/10-7 zo dňa 14. decembra 2010, a nevylúčil podľa trestného poriadku sám seba z dôvodu zaujatosti z konania, hoci tak urobiť mal, a toto konanie vyvrcholilo predmetným vyrozením 1 Kn 10/11-6 zo dňa 04.03.2011, porušil čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, keďže mi znemožnil domáhať sa zákonom ustanoveným postupom môjho práva. Takto zároveň porušil článok 13 Dohovoru..., ktorý zaručuje právo na účinný opravný prostriedok. Rozhodne nemôže byť účinným opravným prostriedkom, keď o opravnom prostriedku rozhodovala osoba, ktorej rozhodnutie ohľadom súvisiacej veci je napadnuté mimoriadnym opravným prostriedkom.“*

Podľa sťažovateľa prokurátor krajskej prokuratúry *„vyrozením 1 Kn 10/11-6 zo dňa 04.03.2011 znova porušil čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 13 Dohovoru tým, že pri konaní o podaní z 03.01.2011 o zákonnosti postupu prokurátorky okresnej prokuratúry... nebral do úvahy text môjho podania. Okrajovo sa dotkol len nelegálneho vyberania školného, avšak znovu tu presadzuje súkromnú zásadu, že predstieranie neznalosti zákona vylučuje zlý úmysel. Týmto prokurátor krajskej prokuratúry... porušil čl. 12 ods. 1, 2 Ústavy SR, keďže uvedeným postupom vylúčil rovnosť ľudí pred zákonom. Takto porušil aj čl. 1 Dohovoru, ktorý zakotvuje záväzok dodržiavať ľudské práva. Takto zároveň porušil čl. 14 Dohovoru, ktorý zakotvuje zákaz diskriminácie. Takto zároveň porušil čl. 1 Protokolu číslo 12 k Dohovoru zo 04.XI.2000, ktorý zakotvuje všeobecný zákaz diskriminácie.“*

Sťažovateľ požaduje „zrušenie rozhodnutia krajskej prokuratúry v Žiline I Kn 10/11-6 zo dňa 04.03.2011 a zároveň žiadam o riadne zákonné konanie voči prokurátorky okresnej prokuratúry...“, a rovnako aj priznanie finančného zadost'učinenia v sume 120 000 €.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Ústavný súd považoval v prvom rade potrebné za potrebné ustáliť rozsah svojho prieskumu pri predbežnom prerokovaní podanej sťažnosti, keďže v nej sťažovateľ explicitne neuviedol, akým zásahom zo strany krajskej prokuratúry malo dôjsť k porušeniu jeho základného práva na inú právnu ochranu. Aj napriek tomu, že sťažovateľ v III. časti

sťažnosti požaduje „*zrušenie rozhodnutia krajskej prokuratúry v Žiline 1 Kn 10/11-6 zo dňa 04.03.2011*“, charakter sťažnostnej námietky založenej na tvrdení o zaujatosti prokurátora krajskej prokuratúry, ktorý vybavoval sťažovateľov podnet, podľa názoru ústavného súdu celkom jednoznačne predznamenáva aj sťažovateľovo presvedčenie o ústavne významnej vadnosti postupu krajskej prokuratúry. Ústavný súd tak pri predbežnom prerokovaní zameral svoju pozornosť nielen na predmetné upovedomenie krajskej prokuratúry, ale aj na postup, ktorý mu predchádzal.

Zároveň pozornosti ústavného súdu neuniklo, že sťažovateľ v odôvodnení sťažnosti naznačil aj prípadné porušenie niektorých ďalších ustanovení ústavy (čl. 12 ods. 1 a 2), Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 1, čl. 13 a čl. 14) a Protokolu č. 12 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 1). Názor o porušení uvedených ustanovení však sťažovateľ bližšie nezdôvodnil. Uviedol iba, že spôsobom vybavenia jeho podnetu prokurátorom krajskej prokuratúry tento „*porušil čl. 12 ods. 1, 2 Ústavy SR, keďže uvedeným postupom vylúčil rovnosť ľudí pred zákonom. Takto porušil aj čl. 1 Dohovoru, ktorý zakotvuje záväzok dodržiavať ľudské práva. Takto zároveň porušil čl. 14 Dohovoru, ktorý zakotvuje zákaz diskriminácie. Takto zároveň porušil čl. 1 Protokolu číslo 12 k Dohovoru zo 04.XI.2000, ktorý zakotvuje všeobecný zákaz diskriminácie.*“. Citované neurčité a nedostatočne konkrétne odôvodnenie neumožňuje podľa názoru ústavného súdu zahrnúť porušenie uvedených ustanovení ústavy a medzinárodných zmlúv do obsahu pre ústavný súd záväzného sťažnostného petitu, a tak ho možno považovať len za súčasť sťažovateľovej právnej argumentácie.

Navyše, vo vzťahu k sťažovateľovým náznakom o porušení čl. 1 Protokolu č. 12 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ústavný súd dodáva, že Slovenská republika uvedený protokol podpísala, avšak zatiaľ ho neratifikovala, preto ústavný súd viazaný čl. 127 ods. 1 ústavy („...vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom...“) by ani nemal dostatok právomoci na konanie o takto vymedzenom predmete.

2. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde v danej veci skúmal, či sú splnené podmienky na konanie pred ním.

2.1. Podľa § 52 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) prokurátor musí byť vylúčený z konania a rozhodovania vecí a vybavovania podnetu, ak so zreteľom na jeho pomer k prejednávanej veci, účastníkom konania, stranám v konaní alebo k ich zástupcom, alebo k podávateľovi podnetu možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti.

Podľa § 52 ods. 2 zákona o prokuratúre postup pri vylúčení prokurátora v trestnom konaní ustanovuje osobitný zákon.

Podľa § 52 ods. 3 zákona o prokuratúre v ostatných prípadoch prokurátor, len čo sa dozvie o skutočnostiach, pre ktoré je vylúčený, oznámi to svojmu bezprostredne

nadriadenému prokurátorovi (§ 53 ods. 1), ktorý najneskôr do troch dní rozhodne o tom, či je prokurátor vylúčený, a urobí potrebné opatrenia. Bezprostredne nadriadený prokurátor rozhoduje o vylúčení prokurátora aj na základe námietky uplatnenej dotknutou osobou uvedenou v odseku 1.

Z obsahu sťažnosti ani z jej príloh nevyplýva, že by sťažovateľ bol využil námietku zaujatosti prokurátora krajskej prokuratúry pri vybavovaní jeho podnetu na preskúmanie zákonnosti postupu prokurátorky okresnej prokuratúry, čo svedčí v prospech posúdenia jeho sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ako neprípustnej.

2.2 Sťažnosť sťažovateľa je však neprípustná predovšetkým z dôvodu, že ústavný súd nepovažoval za preukázané využitie inštitútu opakovaného podnetu podľa § 34 zákona o prokuratúre.

Podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor (§ 54 ods. 2).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu podnet v zmysle § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre, ako aj opakovaný podnet podľa § 34 zákona o prokuratúre poskytujú sťažovateľovi účinnú ochranu jeho práv a právom chránených záujmov (m. m. IV. ÚS 158/03, IV. ÚS 80/03, IV. ÚS 330/04, IV. ÚS 53/05, I. ÚS 186/05, II. ÚS 94/06, I. ÚS 112/06). Podnet, ako aj opakovaný podnet zakladajú povinnosť príslušného prokurátora, resp. nadriadeného prokurátora sa ním zaoberať, vybaviť ho a spôsob vybavenia oznámiť podnecovateľovi.

Ústavný súd aj v predchádzajúcich konaniach vyslovil právny názor, že vynechanie nielen podnetu, ale aj opakovaného podnetu ako právneho prostriedku nápravy v rámci sústavy orgánov prokuratúry Slovenskej republiky nemožno nahrádzať podaním sťažnosti v konaní pred ústavným súdom, pretože takto by sa obmedzovala možnosť orgánov prokuratúry vo vlastnej kompetencii nielen preveriť skutočnosť, ktoré tvrdí sťažovateľ,

ale aj prijať opatrenia podľa zákona o prokuratúre, ktoré by účinne napomohli odstráneniu procesných alebo faktických prekážok zákonného postupu (m. m. I. ÚS 186/05, IV. ÚS 53/05).

Ústavný súd nevidí dôvod na to, aby sa vo veci sťažovateľa odchýlil od uvedeného právneho názoru. Zákon o prokuratúre poskytoval a stále poskytuje sťažovateľovi aj ďalší prostriedok nápravy, a to opakovaný podnet (podľa § 34 zákona o prokuratúre), ktorým sa môže domáhať preskúmania zákonnosti napadnutého rozhodnutia a postupu okresnej aj krajskej prokuratúry v predmetnej veci. Uvedený právny prostriedok umožňoval, resp. umožňuje sťažovateľovi dosiahnuť účinnú nápravu vzhľadom na právomoc nadriadeného prokurátora záväzným pokynom nariadiť prijatie efektívnych opatrení v predmetnej veci aj napriek doterajšiemu postupu krajskej prokuratúry, ak by na základe opakovaného podnetu sťažovateľa došiel k záveru, že označené rozhodnutie okresnej prokuratúry, príp. postup, ktorý predchádzal jeho vydaniu, bol v rozpore so zákonom.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti netvrdil, ani v jej prílohách nijako nepreukázal využitie opakovaného podnetu podľa § 34 zákona o prokuratúre, preto ústavný súd vychádzal zo skutkového záveru, že opakovaný podnet podaný nebol. Zároveň žiadne okolnosti posudzovaného prípadu nenaznačujú možnosť výskytu dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde), ktoré by ústavnému súdu bránili odmietnuť sťažnosť sťažovateľa pre neprípustnosť. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

3. Nad rámec uvedeného ústavný súd uvádza, že odôvodnenie predbežne prerokúvanej sťažnosti v komplexnej perspektíve poukazuje na nespokojnosť sťažovateľa s vybavením jeho trestného oznámenia na dekana a prodekana pedagogickej fakulty pre podozrenie zo spáchania zločinu vydierania. To následne sťažovateľa viedlo k spochybneniu postupu a rozhodnutia okresnej prokuratúry (pri vybavovaní sťažnosti proti odmietavému uzneseniu vyšetrovateľa PZ), ako aj k spochybneniu postupu krajskej prokuratúry pri vybavovaní podnetu sťažovateľa, pričom práve postup a spôsob vybavenia

podnetu sťažovateľa krajskou prokuratúrou predstavuje predmet tu predbežne prerokovanej sťažnosti.

Ústavný súd stabilne judikuje, že z ustanovení Trestného poriadku nemožno vyvodíť subjektívne právo osoby, ktorá podala trestné oznámenie, na začatie trestného konania. Aj keď podľa § 2 ods. 5 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok je prokurátor zastupujúci v trestnom konaní štát povinný stíhať všetky trestné činy, o ktorých sa dozvedel, posúdenie otázky, či sú splnené zákonné podmienky na začatie trestného stíhania v konkrétnej veci (na základe skutočností uvedených v trestnom oznámení alebo skutočností zistených preverením trestného oznámenia), je plne v právomoci orgánov činných v trestnom konaní (policajných orgánov, vyšetrovateľov, prokurátorov). Osobe, ktorá podala trestné oznámenie, nevzniká právo na začatie trestného stíhania. Takéto právo nemožno odvodiť ani z niektorého zo základných práv alebo slobôd podľa druhej hlavy ústavy (mutatis mutandis II. ÚS 42/00, II. ÚS 238/02, II. ÚS 43/03, III. ÚS 45/03, III. ÚS 198/03). Rovnako súčasťou týchto základných práv nie je ani povinnosť orgánu štátu kvalifikovať konanie, v ktorom sťažovateľ vidí porušenie svojich práv, ako trestný čin. Sťažovateľ ako oznamovateľ trestného činu mal len zákonné právo domáhať sa toho, aby sa jeho oznámením či sťažnosťou kompetentný orgán zaoberal, čo sa v tomto prípade aj stalo. Nemá však nárok na to, aby výsledok konania kompetentného štátneho orgánu zodpovedal jeho predstave (II. ÚS 88/99).

4. Keďže ústavný súd sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa (finančné zadostučinenie) a procesne neefektívnym by bolo aj odstraňovanie väd jeho podania (nedostatok v povinnom právnom zastúpení).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. októbra 2011